

Studium Generale organiseert:

Tibet,
De Ander,
anders bezien

*Verkenningen in religie,
kunst en politiek*

Studium Generale

Universiteit Leiden

donderdag 7 april 2011

(*Spreektaal Engels*)

Twee parels in de Tibetaanse halsketting

De Grote Vijfde en de huidige (veertiende) Dalai Lama

Prof.dr. Samten Gyaltzen Karmay, emeritus *Directeur de recherches CNRS, Tibetan Studies, in 2005 Numata Gasthoogleraar in Leiden.*

Ngawang Lobsang Gyatso (1617–1682) was de vijfde Dalai Lama van Tibet.

Zijn *persona* stak ver boven zijn sociale omveld en veel andere Dalai Lama's uit. Hij is een ware gigant in de Tibetaanse geschiedenis en wordt daarom ook wel, terecht, de Grote Vijfde genoemd.

Hij was de eerste die erin slaagde een aanzienlijk deel van Tibet onder Gelug bestuur te verenigen. Hij was het ook die de bouw van het nog steeds indrukwekkende Potala Paleis initieerde; ook al heeft hij de voltooiing daarvan, rond 1694, niet meer mee mogen maken.

Gelukkig voor ons, kon de Grote Vijfde het niet laten om notities te maken van hetgeen hij opmerkelijk vond. Het was een soort van tweede natuur voor hem. Hij was een scherp observator en maakte aantekeningen over van alles en nog wat, feitelijk over alles wat er in zijn omgeving zoal gaande was, in die tijd. Hij heeft dat uiteindelijk vervat in een omvangrijke autobiografie. Zij geeft een werkelijk fascinerend inzicht in de leef- en denkwereld van deze buitengewoon perceptieve en intelligente Gelug hiërarch. Samten Karmay werkt al vele jaren aan een vertaling ervan.

Op basis van dit materiaal zal Karmay achtergronden laten zien van het instituut Dalai Lama. Hij zal ook de vraag aan de orde stellen wat de Grote Vijfde en de huidige veertiende Dalai Lama gemeenschappelijk hebben. Beiden zagen zich, onder zeer verschillende omstandigheden, geconfronteerd

met de taak om de Tibetanen en de verschillende religieuze tradities in Tibet met elkaar te verenigen. Hoe deden ze dat? Welke consequenties had dit voor de doctrinaire posities die zij innamen en voor de rituele inbedding van het instituut van de Dalai Lama? Welke weerstanden en tegenreacties riep en roept dit in hun omgeving op?

donderdag 14 april 2011

Tibet en haar Dodenboeken, -schilderingen, en -rituelen

Henk Blezer, senior onderzoeker Tibet (NWO *Vidi*, 2005–2010), docent boeddhisme, LIAS, Universiteit Leiden.

Vrijwel overal waar het boeddhisme komt, verovert het een aanzienlijke niche in de dienstverlening rond sterven en dood. Speciaal voor Tibetaanse tradities heeft zich ten onzent het zogenaamde *Tibetaanse Dodenboek* grote bekendheid verworven; met zijn vele vertalingen is het zelfs een heuse bestseller geworden. Dit 'Dodenboek' maakt deel uit van een zeer uitgebreid corpus aan teksten rond dit thema; een deel daarvan gaat terug op Indiase ideeën; een groot deel is ook van latere, Tibetaanse makelij.

Binnen die uitgebreide literatuur bevinden zich uiteraard ook een aantal minder bekende en onderbelichte segmenten.

In deze lezing zullen we allereerst naar een zeer zeldzame maar buitengewoon spectaculaire verbeelding van de dood kijken, afgebeeld op een Tibetaanse rolschildering, die pas een paar jaar geleden onder de aandacht van de wetenschap gekomen is. We kijken ook naar enkele zeldzame vergelijkbare schilderingen.

We zullen verder ook kennis maken met een oude film van een kort maar zeer enigmatisch dodenritueel. Het wordt ook vandaag de dag nog veelvuldig uitgevoerd, om recent overledenen

te begeleiding en te coachen. Het soms curieuze rituele idioom dat daarin gebezigd wordt, verwijst zelfbewust naar vermeend oude Tibetaanse funeraire gebruiken, waaronder ook het brengen van (vervangende) mensenoffers. Deze gebruiken heten ouder zijn dan het boeddhisme in Tibet – tenminste, dat is wat Tibetaanse religieuze traditie ons wil doen geloven ...

Beide voorbeelden komen uit een minderheidsreligie in Tibet, Bön genaamd. Deze claimt dan ook de exclusieve erfgenaam te zijn van oude pre-boeddhistische funeraire expertise in Tibet.

donderdag 28 april 2011

Religieuze tradities: klooster, scholastiek en debatcultuur (Sakyapa en Gelugpa)

Peter Verhagen, universitair docent Taal en Cultuur van Tibet, LIAS, Universiteit Leiden.

De lezing zal focussen op het kloosterleven en de scholastiek die typisch zijn voor twee grote Tibetaanse boeddhistische tradities, nl. Sakyapa (Sa-skyapa) en Gelugpa (Dge-lugs-pa). Na een algemene beschouwing van vorm en functie van de kloostercentra in Tibet zal ik ingaan op de scholastieke overdracht binnen de Sakyapa en Gelugpa tradities en met name de belangrijke rol die (a) het boek (en daarmee de boekdruk-kunst) en (b) het debat hierin spelen. De lezing zal worden afgesloten met een filmfragment dat een fascinerend beeld geeft van de praktijk van het debatteren in Tibetaans boeddhistische kloosters.

maandag 9 mei 2011

Tibetaanse kunst

Deze avond staat in het teken van Tibetaanse kunst. Er zullen verschillende lezingen plaatsvinden waaronder een lezing van **Ellen Raven, universitair docent kunst en materiële cultuur van Zuid-Azië, Universiteit Leiden en**

Sjoerd de Vries, gastconservator bij het wereldmuseum Rotterdam.

In samenwerking met Tibet House Holland zal een workshop, schilderen van een Boeddha, gegeven worden door kunstenaar Tashi Norbu. U kunt zich hiervoor opgeven via e-mail: y.leunissen@sea.leidenuniv.nl Er is voor deze workshop een beperkt aantal plaatsen beschikbaar, dus wees er snel bij.

Tibet House Holland zorgt deze avond tegen een kleine vergoeding voor Tibetaanse boterthee en een Tibetaans rijsthapje, dat normaal gesproken tijdens Tibetaans Nieuwjaar gemaakt wordt. Zij zullen verder artikelen uit hun winkel meenemen, zodat u van dichtbij een indruk krijgt van Tibetaanse kunst en natuurlijk kunt u dit aanschaffen.

donderdag 19 mei 2011

De Verbeelding van Tibet

Berthe Jansen heeft een MPhil in 'Tibetan and Himalayan Studies' en is PhD kandidaat in het VICI-project 'Buddhism and Social Justice'. Ze is ook tolk en vertaler van de Tibetaanse taal en heeft 5 jaar in een Tibetaanse gemeenschap in Noord India gewoond.

Tibet is een land dat al eeuwenlang tot de verbeelding spreekt. Het feit dat Tibet van oudsher beperkt toegankelijk was (en is) heeft bijgedragen aan de mythevorming rond het land. In de media en de materiële cultuur is Tibet door de jaren heen op verschillende wijzen geportretteerd. Soms werd en wordt Tibet gedemoniseerd, maar Tibet wordt misschien nog vaker afgeschilderd als een Shangrila, een utopie waar werkelijke spiritualiteit nog niet plaats heeft gemaakt voor materialisme. In deze lezing wordt aan de hand van voorbeelden uit populaire media en de kunst getoond wat voor verschillende soorten beeldvorming van Tibet er bestaan en wat de achtergronden zijn voor die beeldvorming. In het tweede deel van de

lezing wordt getracht de vraag te beantwoorden wat de (mogelijke) consequenties hiervan zijn voor het Tibetaanse volk, de situatie in Tibet en voor internationale betrekkingen.

Thursday the 26th of May 2011

Social and Political Development in Tibet over the last 60 years

Dr. Andrew Fischer, Senior Lecturer in Population and Social Policy, International Institute of Social Studies (ISS, The Hague) of Erasmus University Rotterdam.

The largest and most sustained protest movement in Tibet since the 1950s started with demonstrations in Lhasa on 10 March 2008, which then spread throughout the Tibetan areas for about three weeks and illicited a massive security response from the government. Protesters highlighted a variety of issues: the return of the Dalai Lama; freedom; human rights; and in some cases, full independence. The Tibetan protests reflect a growing sense of pan-Tibetan nationalism and regional political solidarity, as well as an ethnicisation of conflict, particularly towards Chinese Muslims. In this context, Beijing is facing a crisis of governance and its attempts to resolve underlying tensions through the force of heavily-subsidised development strategies have been exacerbating tensions instead. The avenue of international advocacy has proved to be very limited as well. Rather, resolution must ultimately come from Beijing and from inside Tibet. Indeed, Tibetan leaders in Tibet have already taken over the political initiative from the exiles.

These current political issues will be discussed from the perspective of the integration of Tibet into the Peoples' Republic of China over the course of the last 60 years as well as the role that Tibet has played within evolving modern Chinese nationalist ideologies.

Toegang gratis, iedereen welkom!

Tijd en plaats:

19.30 tot 21.00 uur
zaal 011
Lipsiusgebouw (1175)
Cleveringaplaats 1
Leiden

Tijd en plaats maandagavond 9 mei 2011

19.30 tot 21.30 uur
Lakfoyer
Lipsiusgebouw (1175)
Cleveringaplaats 1
Leiden

Informatie en organisatie

Studium Generale Universiteit Leiden
Postbus 9500
2300 RA Leiden
y.leunissen@sea.leidenuniv.nl
071 527 7283 / 7295 / 7296
www.studiumgenerale.leidenuniv.nl

